

Рис. 2. Функціональна організаційно-управлінська структура

Також важливим є кадровий потенціал – підвищення кваліфікації персоналу сприяє загальному рівню обслуговування. Отож, аналітичний підхід до управління дозволяє виявити слабкі сторони, формувати цільові показники ефективності та приймати стратегічно обґрунтовані рішення, а інтеграція таких підходів створює умови для ресторанному закладу залишатися конкурентоспроможним у динамічному середовищі.

Перелік використаних джерел:

1. Владимир О. М. Основні тенденції розвитку підприємств готельно-ресторанного бізнесу та сфери туризму у 2019-2021 роках. *Гостинність, сервіс, туризм: досвід, проблеми, інновації: тези доповідей VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.*, Київ, 8-9 квіт., 2021 р. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2021. С. 311-315.
2. Гудзенко Л. О. Управління конкурентоспроможністю підприємства. Київ: КНЕУ, 2019. 198 с.
3. Зайченко К. С. Методи та моделі формування організаційної структури інноваційно-активного малого ресторану: сутність та практичне значення. *Економіка та держава*. 2019. № 2. С. 135–140.
4. Козловський Є. В. Організація ресторанного господарства. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 256 с.
5. Офіційний сайт ресторану «На Дубах» : <https://www.nadubah.com/>
6. Сірий В. М. Менеджмент підприємств харчування. Харків: Факт, 2020. 304 с.
7. Стратегічне управління підприємством / За ред. І. Г. Червінської. Львів: ЛНУ, 2020. 220 с.

УДК 330.341.1:004.8

Собко Олександр

студент 3 курсу

спеціальності «Підприємство та торгівля»

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м.Тернопіль

Науковий керівник: Тимошик Наталія

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

м.Тернопіль

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасному світі штучний інтелект (ШІ) стає невід'ємною складовою сучасних виробничих процесів, сприяючи їхній автоматизації та підвищенню ефективності. Прогрес технологій штучного інтелекту має значний потенціал у використанні в різних сферах бізнесу, а головне в різних аспектах складових функціонування підприємств та організацій,

особливо на фоні зростання стабільної конкуренції на ринку, де компаніям доводиться активно шукати нові методи та напрямки для підвищення своєї конкурентоспроможності.

Штучний інтелект — це можливість технологічної системи отримувати, аналізувати інформацію, накопичувати певні знання, робити висновки та ухвалювати рішення [1]. Взаємодія технологічної системи з людським інтелектом об'єднує їхні сильні сторони, що насамперед дає змогу забезпечити максимально прогресивні та ефективні результати. У підсумку цієї взаємодії, результати співпраці можуть не лише задовольняти поточні вимоги ринку та існуючий попит, а й забезпечити реальні конкурентні переваги, що практично визначають майбутній успіх компанії та її продукту на ринку.

Формами застосування штучного інтелекту сьогодні є діджитал асистенти, чат-боти, машинне навчання. Розрізняють допоміжний інтелект (Assisted intelligence) - технологія, яка допомагає людям виконувати завдання більш ефективно та якісно, розширений інтелект (Augmented intelligence) - покращує процес прийняття рішень людиною та постійно навчається на основі взаємодії з людьми та навколишнім середовищем, автоматизований інтелект (Automated intelligence) - спрямований на автоматизацію управлінських та когнітивних завдань, автономний інтелект (Autonomous intelligence) – спрямований на автоматизацію процесів прийняття рішень без втручання людини [2].

Штучний інтелект здатний виконувати широкий спектр завдань, що сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства. Одним із основних напрямів використання є автоматизація рутинних процесів, що дозволяє зменшити витрати на операційну діяльність та звільняє працівників від монотонної роботи, що зі свого боку дозволяє зосередитися на більш стратегічних завданнях.

Крім того, можливе виконання обробки даних, зокрема швидке аналізування великих обсягів даних, опрацювання з них корисної інформації та генерування звітів. Наприклад, алгоритми машинного навчання можуть аналізувати великі масиви даних для визначення оптимальних стратегій розвитку, прогнозування попиту, управління ланцюгами постачання, мінімізації витрат та накопичення запасів. Алгоритми здатні автоматично коригувати рівень запасів на основі прогнозів, знижуючи витрати на зберігання та запобігати дефіциту товарів [3]. До того ж стає можливим автоматизація бухгалтерського обліку, ведення звітності та управління персоналом, що значно дозволяє заощадити час і відчутно знизити ймовірність помилок.

У сфері виробництва штучний інтелект допомагає підприємствам оптимізувати процеси, покращувати контроль якості продукції та зменшувати ризики простою обладнання. Наприклад, система прогнозного технічного обслуговування, що базується на аналізі великих обсягів даних, дозволяє заздалегідь виявляти потенційні несправності устаткування та своєчасно їх усунути. Це сприяє зниженню витрат на ремонт, підвищенню ефективності виробничих процесів та збільшенню терміну експлуатації обладнання. Крім того, інтелектуальні системи контролю якості можуть автоматично визначати дефекти у продукції, що значно підвищує рівень відповідності стандартам та зменшує ризики браку.

Згідно з статистичних даних 42% світових компаній використовують ШІ, а ще 40% досліджують використання у власному бізнесі. У світі налічується 333,34 мільйона компаній, з яких 266 мільйонів застосовують або досліджують ШІ у своїх бізнес-процесах. Серед компаній, які використовують ШІ принаймні в одній бізнес-функції станом на 2024 рік становить 72%. Це стрімкий показник порівнюючи з 2017 роком де лише таких компаній становило 20% [4].

Сьогодні спостерігається значний вплив штучного інтелекту на якість обслуговування клієнтів. У 2024 році це найпоширеніший спосіб впровадження штучного інтелекту в бізнесі (56%) (рис. 1).

Рис. 1. Найпоширеніші способи використання ШІ бізнесом, станом на 2024 рік, % [5]

Використання чат-ботів, віртуальних асистентів, рекомендаційних систем сприяє швидкому й точному реагуванню на запити клієнтів. Завдяки ШІ компанії можуть збирати та аналізувати дані про поведінку споживачів, такі як історія покупок, перегляди продуктів і взаємодія з контентом, що дозволяє адаптувати свої маркетингові стратегії відповідно до їхніх потреб. Це дає змогу пропонувати більш персоналізовані продукти та послуги, що зі свого боку підвищує рівень продажів та рентабельність бізнесу.

Однак, незважаючи на очевидні переваги використання штучного інтелекту, існують і певні виклики. Зокрема, висока вартість впровадження таких технологій може стати бар'єром для малого та середнього бізнесу. Крім того, постає питання кібербезпеки та захисту персональних даних, адже автоматизовані системи можуть стати мішенню для кібератак. Не менш важливим є і соціальний аспект: автоматизація багатьох процесів може призвести до скорочення робочих місць, що вимагає адаптації трудового ринку до нових умов.

Таким чином, вплив штучного інтелекту на ефективність підприємства є багатограним. Він відкриває широкі можливості для оптимізації бізнес-процесів, підвищення продуктивності та якості обслуговування клієнтів, проте водночас ставить перед компаніями нові виклики, які потребують відповідних рішень. Успішне впровадження ШІ в діяльність підприємств залежить від зваженого підходу, що включає як технічну модернізацію, так і врахування етичних, правових і соціальних аспектів. Лише за таких умов штучний інтелект зможе стати справжнім рушієм економічного розвитку та забезпечити сталий успіх підприємств у сучасному бізнес-середовищі. З урахуванням майбутніх тенденцій розвитку технологій, підприємства, що інвестують у впровадження ШІ вже сьогодні, отримують конкурентну перевагу та можливість адаптуватися до швидко змінюваних умов ринку.

Перелік використаних джерел:

1. Єршова О.Л., Бажан Л.І. Штучний інтелект – технологічна основа цифрової трансформації економіки. Статистика України. 2021. № 3.
2. PWC's Report "Sizing the prize. What's the real value of AI for your business and how can you capitalise?". 2017. URL: https://www.pwc.com/gx/en/issues/analytics/asset_s/pwc-ai-analysis-sizing-the-prize-report.pdf (дата звернення: 02.04.2025).
3. Півнюк А.В. Використання штучного інтелекту в сучасній діяльності підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2024. Том 35 (74). № 4.

4. Exploding topics “How Many Companies Use AI?”. 2025. URL: <https://explodingtopics.com/blog/companies-using-ai> (дата звернення: 02.04.2025).
5. Forbes. How businesses are using Artificial Intelligence. 2024. URL: https://www.forbes.com/advisor/business/software/ai-in-business/#how_businesses_are_using_artificial_intelligence_section (дата звернення: 02.04.2025).

УДК 330:336

Суховерша Володимир

аспірант кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль

Науковий керівник: Ціх Галина

кандидат економічних наук, професор

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль

ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ І БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ЯК КЛЮЧОВИЙ ВЕКТОР КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ

У сучасних умовах цифрової економіки та глобальної конкуренції підприємства змушені шукати нові шляхи підвищення ефективності та гнучкості. Одним з ключових напрямів трансформації бізнесу стає інтелектуалізація управлінських і бізнес-процесів — тобто впровадження цифрових технологій, аналітики, систем штучного інтелекту (ШІ), автоматизованих платформ для прийняття рішень. Інтелектуалізація охоплює не лише автоматизацію рутинних операцій, але й глибинну зміну підходів до управління, де рішення приймаються на основі аналізу великих масивів даних, прогнозного моделювання, цифрових двійників процесів та інтеграції інформаційних систем. Як влучно зауважив Пітер Сондергард, аналітик компанії Gartner, «інформація — це нафта XXI століття, а аналітика — двигун внутрішнього згоряння». Саме здатність обробляти й використовувати дані стає рушієм нової бізнес-логіки.

У цьому контексті, в управлінській сфері інтелектуалізація реалізується через упровадження низки інноваційних інструментів, які формують нову якість стратегічних рішень. Одним із ключових інструментів є системи підтримки прийняття рішень (Decision Support Systems, DSS) — інформаційно-аналітичні комплекси, що допомагають керівникам оцінювати альтернативи, прогнозувати результати рішень і формувати обґрунтовані стратегії. Такі системи зазвичай включають модулі статистичного аналізу, візуалізації даних та імітаційного моделювання, що дозволяє працювати з різними сценаріями в умовах невизначеності. Не менш важливим є впровадження систем управління підприємницькими ресурсами (Enterprise Resource Planning, ERP), які забезпечують єдину інформаційну базу для всіх основних функцій компанії — фінансів, виробництва, логістики, управління персоналом. Завдяки ERP-системам підвищується точність планування, зменшуються дублювання операцій, забезпечується узгодженість дій між відділами. Поряд із цим, системи управління взаєминами з клієнтами (Customer Relationship Management, CRM) дозволяють підприємствам акумулювати та аналізувати інформацію про клієнтів, відстежувати їхню поведінку, персоналізувати маркетингові кампанії та підвищувати якість обслуговування. Додатковим напрямом інтелектуалізації є впровадження систем управління ланцюгами постачань (Supply Chain Management, SCM), які координують потоки товарів, інформації та фінансів від постачальників до кінцевого споживача. SCM-системи забезпечують оперативне управління запасами, логістикою, термінами постачання та дають змогу знизити витрати завдяки прозорості ланцюга постачань і більш точному прогнозуванню попиту. Окрему роль у сучасному управлінні відіграють хмарні технології, які дозволяють зберігати дані,